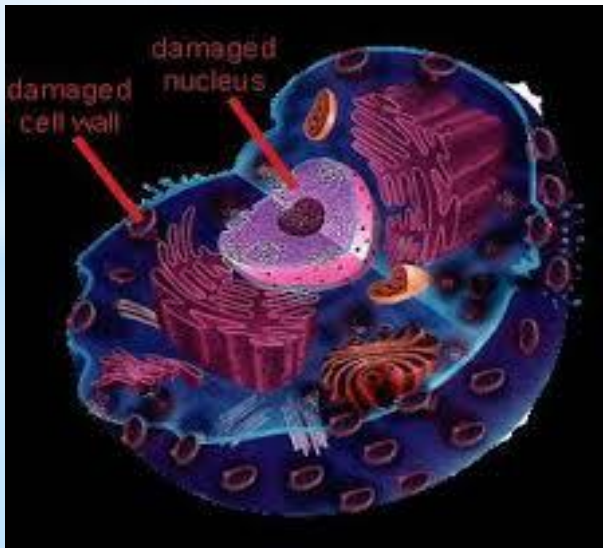

Лекція 8

* Патолофізіологія
кЛІТИНИ

- * Ушкодження, або альтерація клітини – це зміна структури клітини, що супроводжується порушенням її життєдіяльності (функціонування).
- * При ушкодженні клітини порушуються всі її основні функції (процеси обміну та взаємодії з оточуючим середовищем, утворення енергії, зберігання і передача генетичної інформації, синтез і розпад).

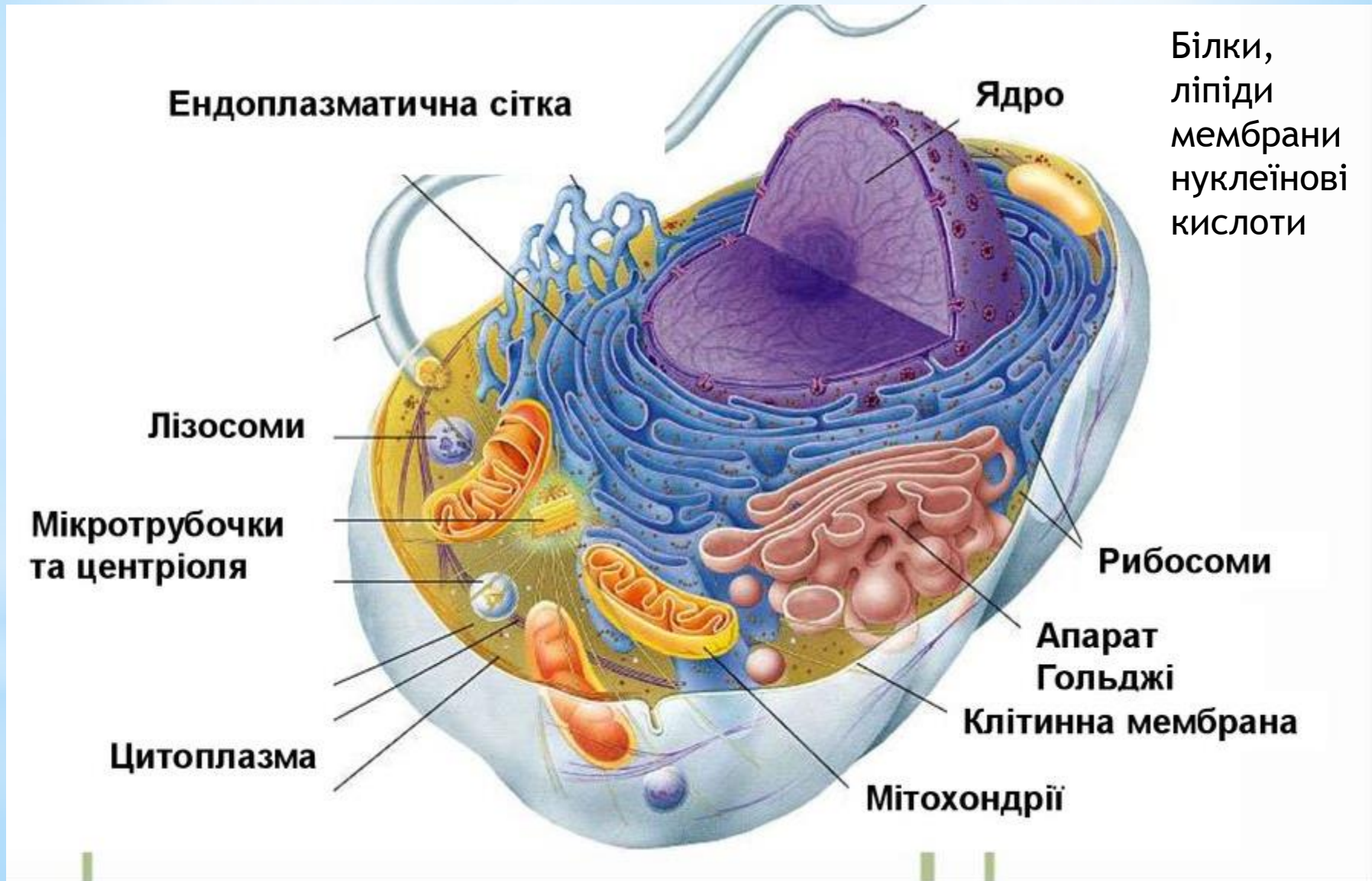

* Ушкодження клітини

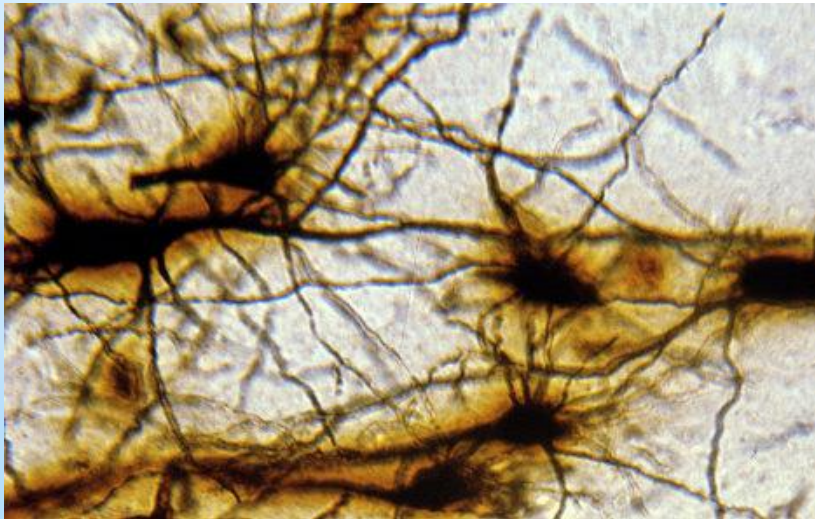
- * Фактори, що викликають ушкодження клітини, найрізноманітніші (фізичні, хімічні, біологічні та ін.).
- * Ушкоджуючий фактор може діяти на клітину прямо та опосередковано (через зміну нервової, ендокринної систем).
- * Ознаками пошкодження є структурні, функціональні та метаболічні зміни в клітині, які проявляються специфічними та неспецифічними порушеннями.

* Етіологія патології клітини

Локалізація ушкоджень клітини

- * Активізація гліколізу і тканинного дихання, репаративних ферментів, синтетичних процесів, посилення роботи Na-K-насосів.
- * Зменшення функціональної активності клітини та її інертність.
- * Але якщо пошкодження клітини велике і захисно-компенсаторні реакції недостатні, відбувається або компенсація ушкодження, або загибель клітини.
- * Морфологічно пошкодження клітини виражається дистрофією, паранекрозом, некробіозом, некрозом.

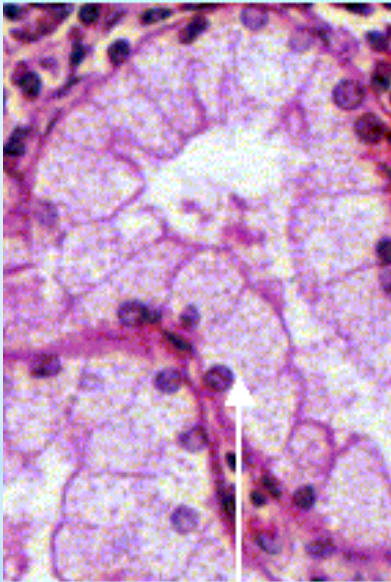
- * **Захисно-компенсаторні реакції**

Дистрофія клітини

Морфологічно виражене порушення обміну речовин у клітині.

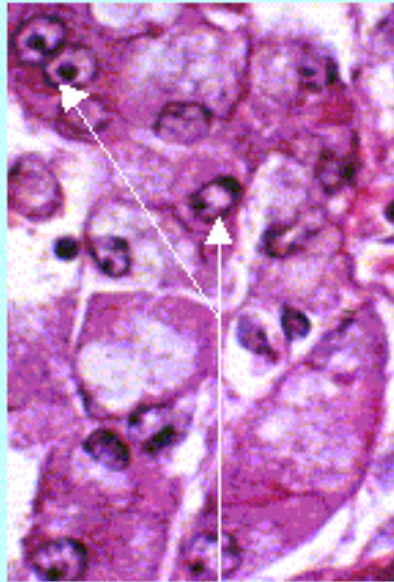
Відмінні особливості дистрофій:

гідротопічної

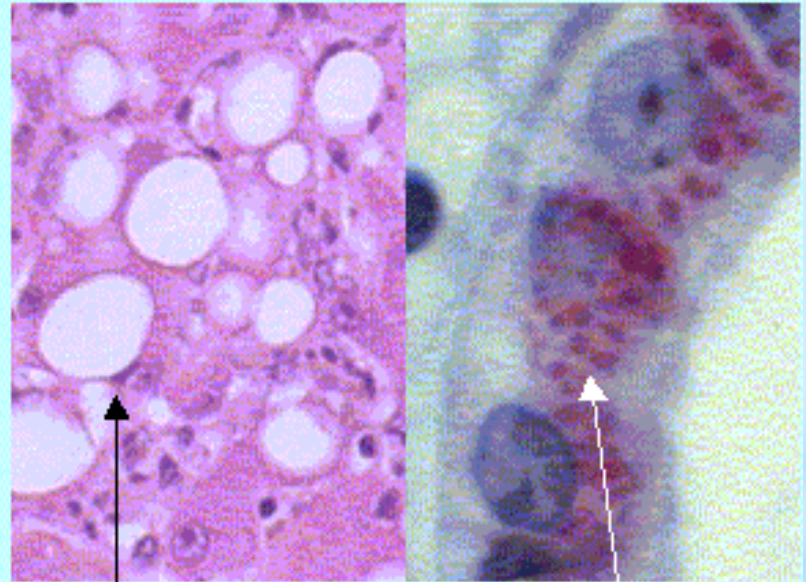
Дрібнопористе
просвітлення
цитоплазми,
пікноз ядер

вуглеводної

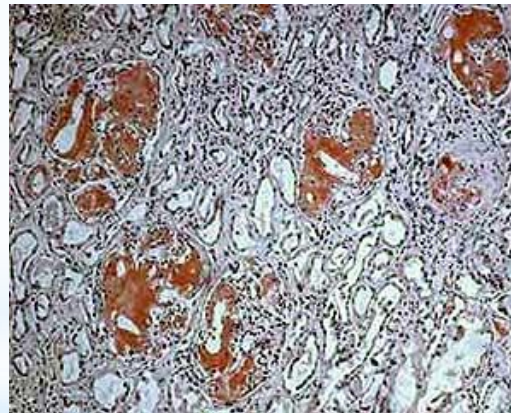
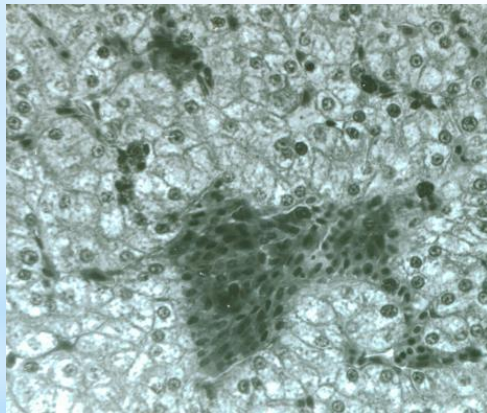
«Порожні»,
«дірчасті» ядра

жирової

Вакуолі з чіткими межами
віддітснюють ядра на перифірію
клітини

- * Декомпозиція (розпад внутрішньоклітинних комплексів на складові частини, наприклад, білково-ліпідні комплекси на білки та ліпіди);
- * Трансформація (утворення продуктів одного виду обміну речовин замість іншого);
- * Інфільтрація (надмірне надходження якоїсь речовини);
- * Спотворений синтез (білка та інших речовин).

Наслідок дистрофії – оборотний та необоротний перехід в паранекроз, некробіоз та некроз.

* Морфологічні механізми дистрофії

ДИСТРОФІЇ

За морфологічними змінами в паренхімі чи стромі

Серед клітинних
Паренхіматозні
елементів

Сполучні волокна та
Мезенхімальні
міжклітинна речовина

Змішані

За переважаючими змінами обміну речовин

Білкові

Жирові

Вуглеводні

Мінеральні

Пігментні

За виникненням

Спадкові

Вроджені

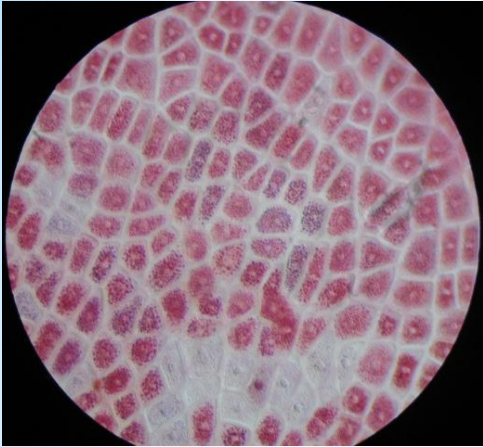
Набуті

За поширеністю процесу

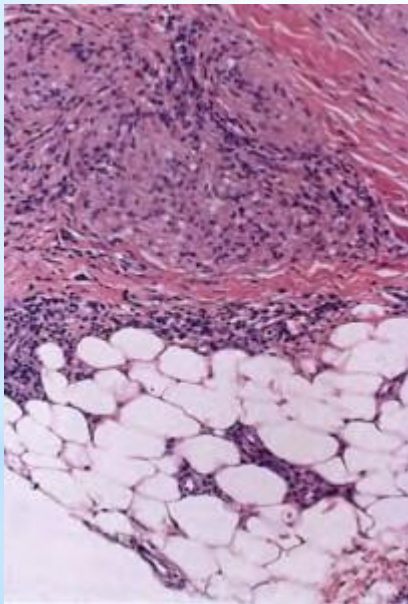
Місцеві

Загальні

Паранекроз

Ліпоїдний некробіоз дерми

- * **Паранекроз** – стан клітин і тканин, що передує некрозу та розвивається внаслідок *оборотних* дистрофічних змін. Характеризується підвищенням вмісту колоїдів цитоплазми і ядра та зменшенням їх дисперсності, посиленням сорбційних властивостей та електролітного складу цитоплазми.
- * **Некробіоз** – стан клітин і тканин, що знаходяться між життям і смертю, який передує некрозу і розвивається внаслідок *необоротних* дистрофічних процесів.

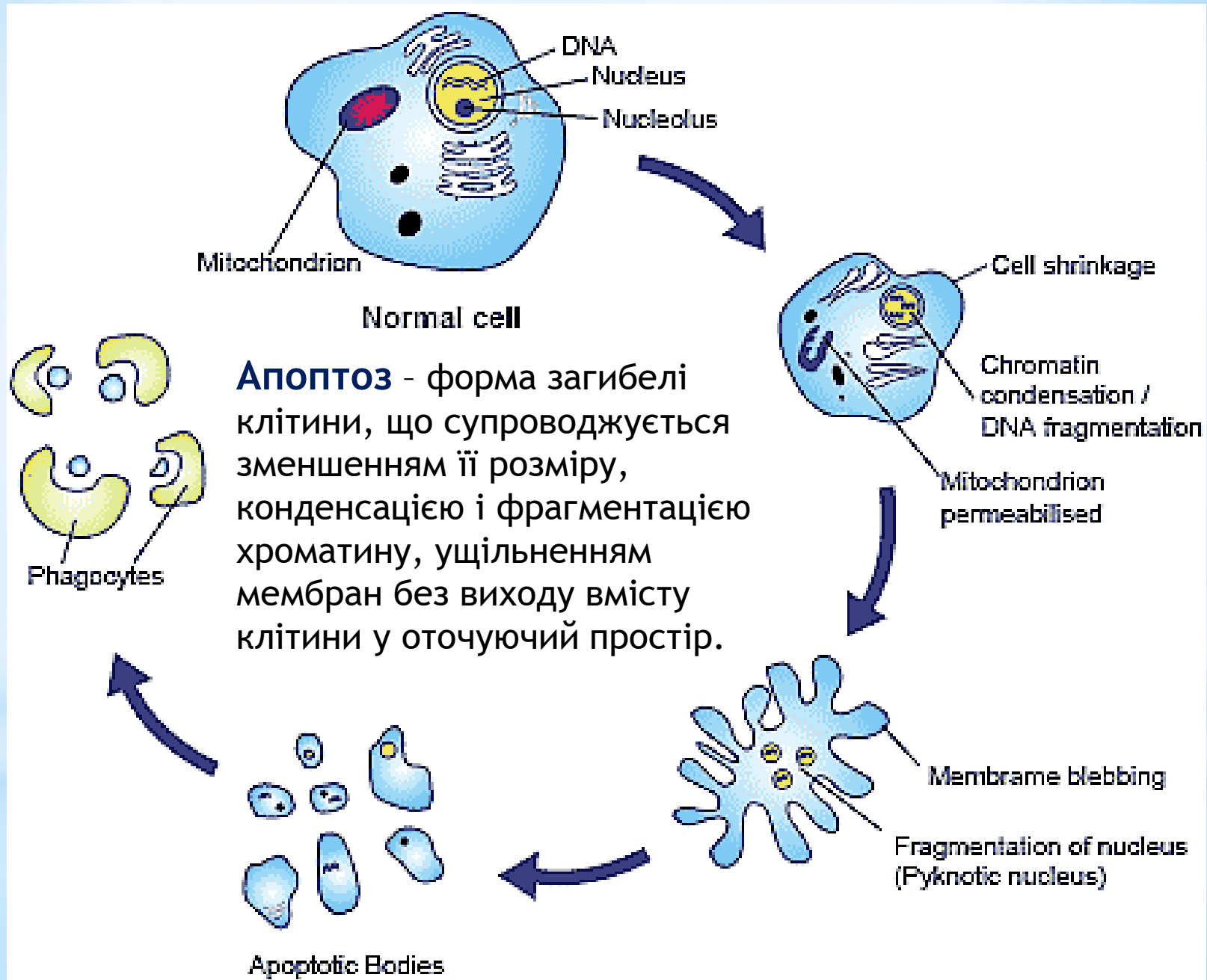

- * Некроз – омертвіння, загибель клітин і тканин у живому організмі.
- * Види некрозів: прямі та непрямі (опосередковані); сухі, вологі, гангрена (омертвіння частин тіла, що стикаються із зовнішнім середовищем).

CELL DEATH:
NECROSIS VS. APOPTOSIS

* Некроз

АПОПТОЗ - форма загибелі клітини, що супроводжується зменшенням її розміру, конденсацією і фрагментацією хроматину, ущільненням мембран без виходу вмісту клітини у оточуючий простір.

- * відновлення структури і функції клітин,
- * організація (рубець),
- * гнійне розплавлення (гнійник, абсцес),
- * секвестрація (відторгнення некротизованої ділянки від оточуючої тканини),
- * інкапсуляція (покриття капсулою),
- * реканалізація (проростання судинами),
- * петрифікація (кальцинація).

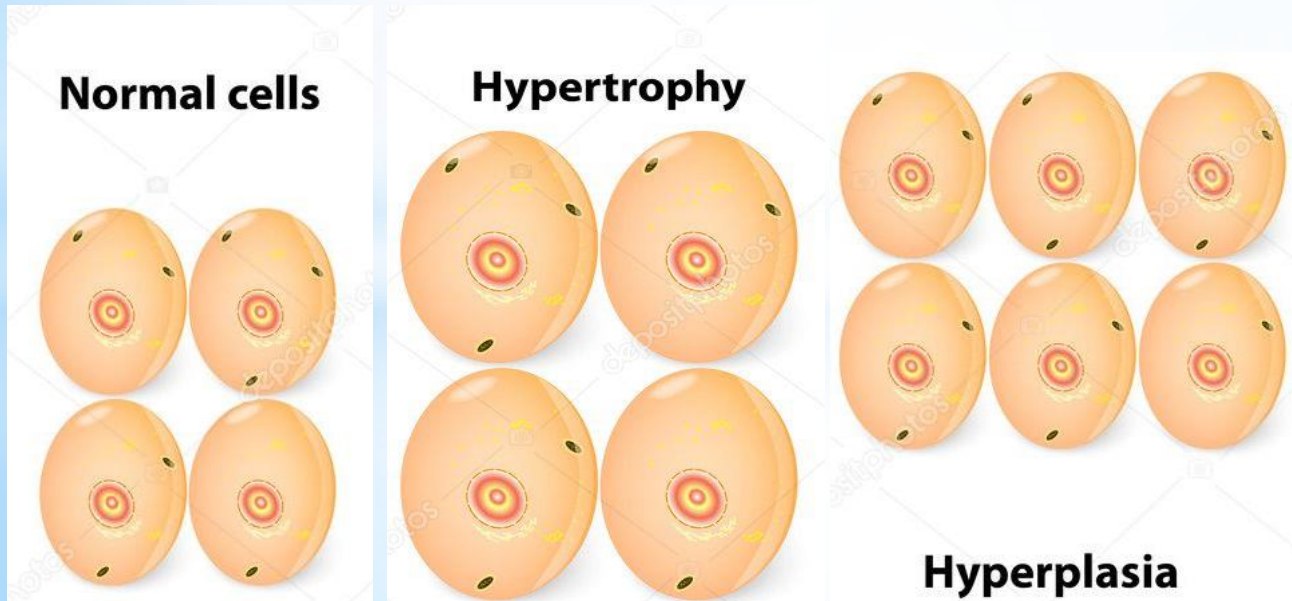
* **Наслідки некрозу**

Механізми захисту:

- * Активізація захисної функції печінки;
- * Активізація буферних систем крові та тканин;
- * Активізація бактеріостатичних, бактеріоцидних, антивірусних систем.

Механізми компенсації:

- ❖ Регенерація (відшкодування структурних елементів тканини, клітин замість тих, що загинули),
- ❖ Гіпертрофія (збільшенням об'єму клітин унаслідок збільшення об'єму чи кількості внутрішньоклітинних ультраструктур),

- ❖ Гіперплазія (збільшенням кількості клітин).

- * Механізми пристосування (адаптації) проявляються активізацією еволюційно сформованих систем, які пристосовують клітини до нових умов існування, але активно не діють на сам патогенний фактор.
- * Морфологічно механізми пристосування представлені перебудовою тканини і клітин:
  - ✓ метаплазією,
  - ✓ атрофією,
  - ✓ організацією (заміщенням пошкоджених клітин сполучнотканинними елементами).

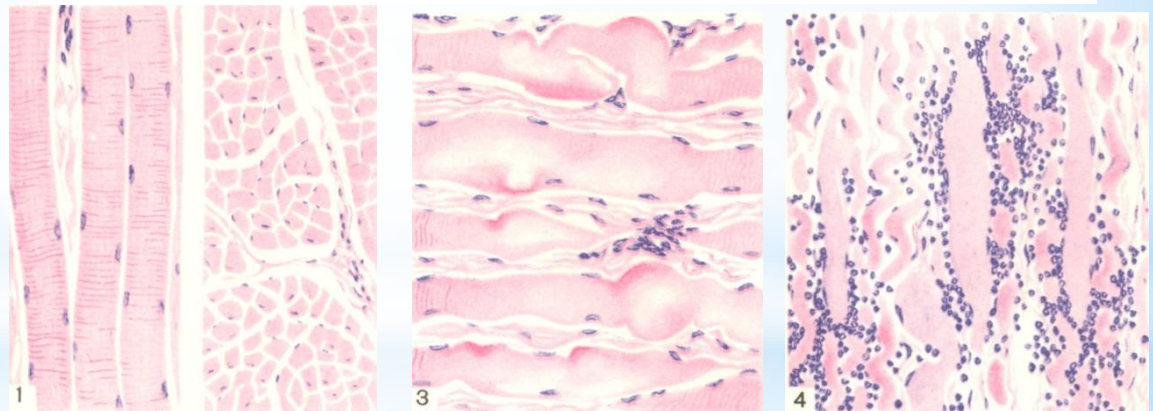

* Механізми пристосування

Метаплазія
перехід одного
виду клітин в
інший

Атрофія
зменшення
розмірів та
функцій клітин

Нормальна
м'язова
тканина

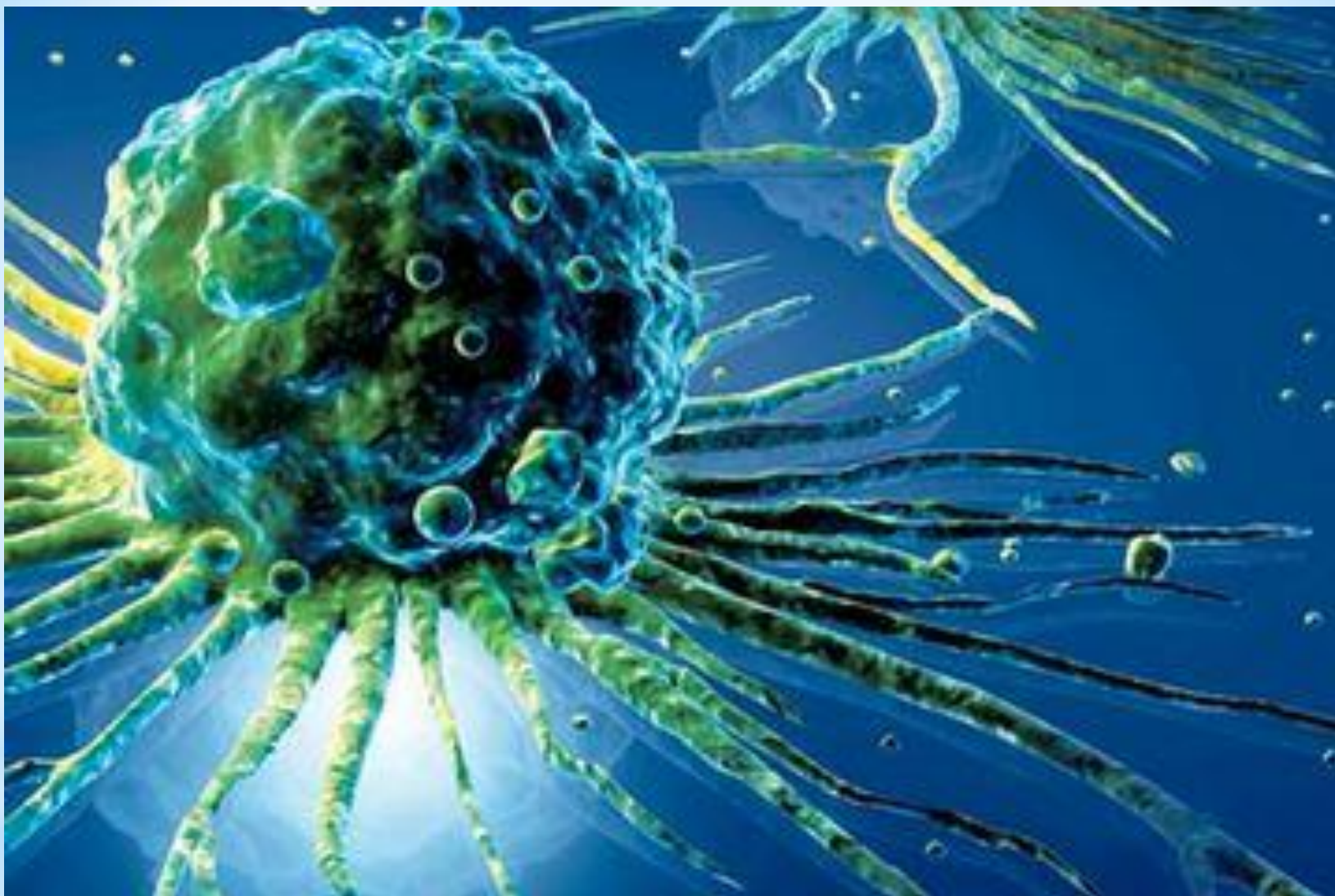
Атрофія при
цукровому
діабеті

Атрофія при
поліміозиті

- * **Дегенерація** – переродження, виродження.
- * **Декомпозиція, чи фанероз** – процес розпаду складних хімічних сполук, з яких складаються клітинні та міжклітинні структури.
- * **Дистрофія** – порушення живлення клітин (тканин), тобто порушення комплексу механізмів, які в нормальних фізіологічних умовах забезпечують метаболізм та збереження структури клітин та тканин.
- * **Спотворений синтез** – процес, при якому в клітинах чи в міжклітинній речовині утворюються аномальні, тобто не властиві цим клітинам чи тканинам, речовини.
- * **Інфільтрація** – надходження з крові до клітини властивих їй речовин, але в більшій кількості, ніж у нормі.
- * **Трансформація** – процес, при якому в силу певних причин замість продуктів одного виду обміну утворюються речовини, властиві іншому виду обміну.

* **Базисні поняття (визначення)**

* Дякую за увагу